

(Ne)sporazumi Doktorski umjetnički projekt

KNJIGA SAŽETAKA

**Međunarodni znanstveno-umjetnički skup
Zagreb, 25. i 26. studenog 2022.**

University of Zagreb
Academy of Fine Arts

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti

УНИВЕРЗИТЕТ
УМЕТНОСТИ
У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ
ЛИКОВНИХ
УМЕТНОСТИ

(Ne)sporazumi Doktorski umjetnički projekt

KNJIGA SAŽETAKA

**Međunarodni znanstveno-umjetnički skup
Zagreb, 25. i 26. studenog 2022.**

University of Zagreb
Academy of Fine Arts

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti

УНИВЕРЗИТЕТ
УМЕТНОСТИ
У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ
ЛИКОВНИХ
УМЕТНОСТИ

Programski odbor skupa

Mr . art. Tomislav Buntak, redoviti profesor na katedri za crtanje i slikanje na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu i slikar, dekan Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, predsjednik Hrvatskog društva likovnih umjetnika u Zagrebu.

Dr. um. Radoš Antonijević, redoviti profesor na predmetu kiparstvo, dekan Fakulteta likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu.

Dr. sc. Tomislav Pletenac, redoviti profesor Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, katedra za teorijske predmete, antropolog.

Dr. sc. Aleksandra Kučeković, redoviti profesor teorijskog odseka i prodekanica za nastavu Fakulteta likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, povjesničarka umjetnosti.

Dr. sc. Josip Zanki, izvanredni profesor na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, katedra za teorijske predmete, doktor etnologije i antropologije i vizualni umjetnik, dopredsjednik Hrvatskog društva likovnih umjetnika.

Dr.sc. Maja Bosnar, izvanredna profesorica metodike likovne kulture na Fakulteta likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, doktorica metodičko-didaktičkih predmeta i vizualna/likovna umjetnica, mr. sc. grafike; vanjska suradnica Sveučilišta u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti; profesionalno orijentirana na teorijsko-praktičan rad u području likovnih i vizualnih umjetnosti.

SADRŽAJ

- 5 Cilj
- 6 Program - petak
- 7 Program - subota
- 8 red. prof. dr. um. Radoš Antonijević (FLU): *Doktorske umetničke studije Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu – perspektive unapređenja*
- 9 prof. Tanja Dabo (ALU): *Umjetničko istraživanje, jedan pristup*
- 10 izv. prof. dr. sc. Ivana Keser Battista (ALU): *Umjetničko istraživanje: Pluralne metode i pretapajuće metodologije*
- 11 red. prof. dr. sc. Aleksandra Kučeković (FLU): *Doktorske umetničke studije Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu - aktuelni fokusi*
- 12 red. prof. dr. um. Olivera Parlić Karajanković (FLU): *Nevolje s tekstom – kako do pune funkcionalnosti teksta u okviru doktorskog umetničkog projekta*
- 13 prof. dr.sc. Tomislav Pletenac (ALU): *Što umjetničko istraživanje može?*
- 14 red. prof. dr. sc. Saša Radojčić (FLU): *Akademsko pisanje i umetnička disertacija*
- 15 red. prof. dr. sc. Nikola Šuica (FLU): *Suverena umetnička pozicija – modeli za bilans*
- 16 doc. Marko Tadić (ALU): *Evidence Sculptures*
- 17 red. prof. dr. um. Zoran Todorović (FLU): *Doctor of Art/ Iza veština - Nekoliko primera izvedenih doktorskih umetničkih projekata*
- 18 van.prof. dr. um. Svetlana Volic (FLU): *UMETNIK-istraživač, UMETNIK-teoretičar, UMETNIK-kritičar*
- 19 izv. prof. dr.sc. Josip Zanki (ALU): *Protokol o dogodovštinama: performativne istraživačke i edukativne metode i strategije*
- 20 Popis sudionika
- 21 Impressum

CILJ

Dvije najznačajnije visokoškolske umjetničke akademije/fakulteta otvaraju problemska pitanja doktorskih umjetničkih studija. Propituju cilj, zadatke i ishode najvišeg stupnja umjetničkog obrazovanja, te definiraju buduće strategije dokorskog umjetničkog programa u području likovnih umjetnosti.

Ove će akademske godine na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu početi poslijediplomski ili preciznije doktorski umjetnički studij s novim programom usmjerenim prema umjetničkom istraživanju. No, već sam pojam umjetničkog istraživanja suočen je s mnogostrukim definicijama i teorijskim modelima iz kojih proizlazi. Ta mnogostrukost koncepta umjetničkog istraživanja povezana je s mnogostrukošću definiranja umjetnosti. Iako bi se na prvi pogled činilo kako je nemoć, definiranje stožernog pojma problem to ne mora biti slučaj. Ako samo uperimo pogled u prirodne znanosti i definiranje njihovih centralnih pojmova razotkriva se kako ni one nisu u stanju definirati centralni objekt istraživanja. Primjerice fizika nije u stanju ponuditi jasnu definiciju prirode, kao što ni biologija ne nudi neospornu definiciju života. Pogonsko sredstvo znanstvenih istraživanja su *metodologija* – nada kako će se ispravnim postupcima jednom u budućnosti doći do definicije centralnog pojma, a s druge strane uvjerenje kako pojam postoji kao objektivna stvarnost, neovisna o vremenu i prostoru. Drugim riječima istraživanje možemo shvatiti kao niz postupaka pomoću kojih se nadamo jednom objasniti objektivnu stvarnost, odnosno preklopiti interpretaciju i stvarnost. Paradoksalno ipak, znanost je moguća samo ako joj se taj cilj udaljava, a ne približava. Toliko dugo dok se centralni pojam skriva, postoji istraživački problem i mobilizacija resursa kako bi se na taj problem odgovorilo.

Postmodernističke kritike odavno su dovele u pitanje postojanje objektivnosti i pratećeg dualizma subjekta i objekta. Takva kritika upozorava kako je sam dualizam konstrukt odnosno da se objektivnost kao autonomna kategorija može p(r)okazati kao efekt djelovanja subjekta, ali i obratno. Koliko god takva teza bila privremeno paralizirajuća za društvene i humanističke znanosti koje su odjednom sav svoj fokus usmjerile prema učincima konstrukcije znanja, njene povezanosti s politikom i etikom, umjetničkoj spoznaji takvo stanje omogućilo je prostor istraživačke slobode. Polje neprezentiranog i poreknutog koje izmiče znanstvenom diskursu, otvara mogućnost propitivanja drugačijih formi reprezentacije Drugosti, a samim time i drugačijih konstrukcija stvarnosti.

<<<

PROGRAM - PETAK, 25/11/2022

Velika vijećnica Sveučilišta u Zagrebu, Trg Republike Hrvatske 14

10:00 Pozdravni govor prorektorice za umjetnost, kulturu i međusveučilišnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu red. prof. art. Jasenke Ostojić

10:15 Pozdravni govor dekana Akademije likovnih umjetnosti red. prof. art. Tomislava Buntaka

10:30 van. prof. dr.sc. Maja Bosnar (FLU) *Ishodišta suradnje – uvod u konferenciju*

Stanka za kavu

Prva sesija – iskustva i potencijali

11:00 red. prof. dr. um. Radoš Antonijević (FLU): *Doktorske umetničke studije Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu – perspektive unapređenja*

11:20 red. prof. dr. sc. Aleksandra Kučeković (FLU): *Doktorske umetničke studije Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu - aktuelni fokusi*

11:40 - 11:55 *diskusija*

Stanka za kavu

Druga sesija - propitivanja

12:15 red. prof. dr. sc. Nikola Šuica (FLU): *Suverena umetnička pozicija – modeli za bilans*

12:35 izv. prof. dr.sc. Josip Zanki (ALU): *Protokol o dogodovštinama: performativne istraživačke i edukativne metode i strategije*

13:55 red. prof. dr. sc. Saša Radojčić (FLU): *Akademsko pisanje i umetnička disertacija (on-line)*

13:15 – 13:35 *diskusija*

Stanka za ručak

Treća sesija – umjetničko istraživanje

15:30 red. prof. dr. um. Olivera Parlić Karajanković Parlić (FLU): *Nevolje s tekстом – kako do pune funkcionalnosti teksta u okviru doktorskog umetničkog projekta*

15:50 izv. prof. dr. sc. Ivana Keser Battista (ALU): *Umjetničko istraživanje: pluralne metode i pretaćajuce metodologije*

16:10 red. prof. Tanja Dabo (ALU): *Umjetničko istraživanje, jedan pristup*

16: 30 prof. dr.sc. Tomislav Pletenac (ALU): *Što umjetničko istraživanje može?*

16:50 – 17:15 *diskusija*

19:00 *zajednička večera*

PROGRAM - SUBOTA 26/11/2022

Velika vijećnica Sveučilišta u Zagrebu, Trg Republike Hrvatske 14

Četvrta sesija – istraživačke prakse

10:00 van .prof. dr. um. Svetlana Volic (FLU): *UMETNIK-istraživač, UMETNIK-teoretičar, UMETNIK-kritičar*

10:20 doc. Marko Tadić (ALU): *Evidence Sculptures*

10:40 red. prof. dr. um. Zoran Todorović (FLU): *Doctor of Art/ Iza veština*
Nekoliko primera izvedenih doktorskih umetničkih projekata

11:00 – 11:20 *diskusija*

Stanka za kavu

11:45 Okrugli stol – umjetnička istraživanja, doktorati i edukacija

Sudionik/moderator: izv. prof. dr.sc. Josip Zanki

Sudjeluju: red. prof dr. um. Radoš Antonijević, red. prof. art. Tomislav Buntak, red. prof. dr. um. Zoran Todorović (FLU)

13:00 *kraj konferencije*

<<<

red. prof. dr. um. Radoš Antonijević, Dekan

Odsek za vajarstvo

Fakultet likovnih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

Doktorske umetničke studije Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu – perspektive unapređenja

Saopštenje će izneti osnovne smernice plana za unapređenje doktorskih akademskih studija FLU koji je iniciran od ove školske godine. Višegodišnje iskustvo i praksa su doveli do zaključka da postoji prostor za unapređenje doktorskih umetničkih studija u organizacionom smislu i pristupilo se sistematizovanju informacija kojima se mogu izvršiti kvalitativne korekture studija u osnovnim segmentima.

1. Pozicija mentora i definisanje njegove ključne uloge u formiranju istraživačkog procesa. Parola „MENTORJE PROGRAM“ predstavlja lajtmotiv čitavog procesa unapređenja.
2. Unapređenje nastave koja osposobljava doktoranda u artikulaciji teksta, kao i adekvatno normiranje tekstualnog dela rada. Ovde spada i formulisanje naslova teze koje omogućava njeno adekvatno lociranje u polju matične oblasti.
3. Unapređenje nastave koja uvodi doktorande u moguća polja i metodologije istraživanja.
4. Unapređivanje administrativnih procedura koje su neophodne da bi se studije dovele do svog uspešnog kraja.

<<<

prof. mr. art. Tanja Dabo

Grafički odsjek

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Umjetničko istraživanje, jedan pristup

U izlaganju će biti prezentirano provedeno cjelogodišnje umjetničko istraživanje „Usputno zlo“ (2020.), čija je provedba rezultirala pisanim zaključkom i opsežnom fotografskom dokumentacijom. Prezentirani će biti ciljevi istraživanja, postupci i metode primijenjeni na temu istraživanja.

U „Usputnom zlu“ istraživala sam i dokumentirala dokaze/materijalne činjenice izražavanja zla koje nas svakodnevno okružuje u javnom prostoru, na javnim površinama i ulicama naših gradova i sela. Natpisi koji pozivaju na mržnju i ubojstva drugih i drugačijih i koji veličaju zločinački režim naše i europske prošlosti postali su ilustracija i preslika potpunog društvenog zastranjenja i devalvacije društvenih vrijednosti.

Istraživanje proizlazi iz zastrašujuće činjenice da se danas zlo događa tako usputno, da je postalo prihvatljivo i da se nitko sustavno ne brine o tome, pa niti o njegovom uklanjanju iz javnog prostora.

Umjetničko istraživanje „Usputno zlo“ bavi se društvenom pojavom u kojoj se zlo, usmjereno protiv drugog čovjeka, koje bi zdravorazumski trebalo biti spriječeno, osuđivano i neprihvatljivo, a njegovi počinitelji educirani, ipak svakodnevno događa u javnom prostoru i to sve više, sve češće i sve drastičnije. Blagonaklonost društva i sustava spram takvih poruka dovodi do sve veće normalizacije nasilja na svim razinama društva.

Usputno zlo samo je u svojoj formi (naizgled) usputno. U stvarnosti, ono je alat za postizanje straha u društvu u kojem nitko nije siguran, niti zaštićen, osim nasilnika.

Svrha dokumentiranja parola i simbola koji pozivaju na mržnju ili nečiju smrt, ili afirmiraju fašizam/nacizam/ustaštvo jest stvaranje baze podataka koja može poslužiti za daljnja umjetnička ili druga istraživanja.

<<<

izv. prof. dr. sc. Ivana Keser Battista

Odsjek za animirani film i nove medije

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Umjetničko istraživanje: Pluralne metode i pretapajuće metodologije

Umjetničko istraživanje razlikuje se od akademskog i znanstvenog istraživanja kroz tri pitanja: ontološko, epistemološko i metodološko. Metode umjetničkog istraživanja koje umjetnik provodi su slijedeće, kroz: potragu, arhiv, kolekciju, interpretaciju i objašnjenje, oblikovanje, eksperimentiranje, intervenciju, stvaranje pretpostavki, te kroz motivaciju, inspiraciju, refleksiju, diskusiju i formulaciju pitanja istraživanja, kroz koncepciju i kompoziciju, kroz implementaciju, publikaciju i evaluaciju, u maniri diskursa. Metodološko pitanje od najvećeg je interesa za umjetničko istraživanje jer se razlika metode i metodologije u znanosti, na neki način u umjetnosti poništava. Pod pojmom metodologije obično se ovdje podrazumijevaju metode (u pluralu): pretapajuće metodologije (kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja). Umjetničko istraživanje nije potraga za jedinstvenim metodama istraživanja. U ime umjetnosti slobodno bi se mogli pozvati na Fayerabendovu sintagmu “protiv metode”, odnosno na poziv za pluralizam metoda. Upotreba istraživanja u vizualnim umjetnostima ili upotreba teoretskog znanja kako bi se razvilo umjetničko djelo nije suvremeni fenomen. Oblik umjetničkog izražavanja predstavlja, dakle, umjetnost koja pretpostavlja istraživanje, u kojem znanstveni procesi i zaključci postaju instrumenti umjetnosti i upotrebljeni su u umjetničkim djelima, što se posebno odnosi na osobite fenomene u suvremenoj umjetnosti, posebno u institucionalnoj kritici gdje se istraživanje smatra dijelom umjetničkog procesa i izvedeno je od strane samog umjetnika. U tom slučaju, umjetnost predstavlja oblik znanja, te postaje mjesto produkcije znanja i ne ograničava se na integriranje prethodno poznatih koncepata. Znači, ne radi se ovdje o istraživanju da bi se proizvelo djelo, nego je samo istraživanje djelo.

<<<

red. prof. dr. sc. Aleksandra Kučeković, Prodekanica za nastavu

Odsek za teoriju

Fakultet likovnih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

Doktorske umetničke studije Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu - aktuelni fokusi

Doktorske umetničke studije (DAS) Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu pokrenute su 2007. godine, što znači da FLU baštini više od jedne decenije iskustva razvoja najvišeg akademskog nivoa umetničkog obrazovanja. Presentacija pod gornjim naslovom sadržaće sažeti uvodni pregled tih iskustava, od početnih programskih zamisli i njihovih reformi i usavršavanja kroz prethodne akreditacione cikluse, preko mapiranja procesa razvoja strukture studija i kurikuluma, do faktografsko-statističkih, ali i iskustvenih snimaka ostvarenih rezultata u navedenom periodu.

<<<

Nevolje s tekstom – kako do pune funkcionalnosti teksta u okviru doktorskog umetničkog projekta

Izlaganje bi trebalo da ukaže na najčešće probleme i nedoumice sa kojima su se susretali doktorandi i mentori prilikom rada na tekstu doktorskog umetničkog projekta. Zapažanja koja će biti predstavljena zasnovana su pre svega na ličnom iskustvu, iz dvostruke perspektive, sa pozicije doktoranda i sa pozicije mentora, ali i na pogledu „spolja“. Koncipirano je tako da pruži jasnu sliku svih spornih mesta u procesu rada na tekstu, kroz odgovore na sledeća pitanja:

- Kako do naslova?
- Šta, kako i zbog čega čitati?
- Kakva vrsta teksta je u pitanju?
- Koja je funkcija teksta?
- Šta posle? - „zagrobni život“ teksta doktorskog umetničkog projekta.

Prethodno navedeno jesu najčešće nedoumice sa kojima se doktorandi susreću prilikom rada na tekstu. Jasno formulisani odgovori na ova pitanja u velikoj meri bi razrešili većinu nesporazuma. Ovaj termin adekvatno opisuje status u kome se trenutno nalazi pisani deo doktorskog umetničkog projekta. Čak i letimičan pogled na repozitorijum otkriva najširi mogući spektar pristupa, no ovo obilje zapravo detektuje odsustvo jasne ideje koje je mesto i funkcija teksta u okviru doktorskog umetničkog projekta. Takođe, važno pitanje je određivanje mesta teorije, pošto u vezi sa time postoji najviše lutanja.

Osim detektovanja ovih mesta nesporazuma u različitim fazama procesa, ukazaće se i na moguće putanje razrešenja, kojima bi se ostvarila funkcija teksta, a izbegao prazni formalizam koji je često prisutan.

<<<

prof. dr. sc. Tomislav Pletenac

Katedra za teorijske predmete

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Što umjetničko istraživanje može?

Istraživanje može podrazumijevati raznovrsne prakse i procedure. Sukladno tome nije neočekivano naići na pojam umjetničkog istraživanja ili možda preciznije - zbog anglosaksonske uporabe riječi - istraživanja utemeljenog u umjetnosti. Ovdje nas zanima što je to umjetničko istraživanje, koje je njeno utemeljenje i, što je možda najvažnije, na koji se način razlikuje od ostalih vrsta istraživanja. Ako istraživanje shvatimo kao proces u kojem se stvara novo znanje ili dublji uvid u postojeća znanja onda ga uobičajeno dijelimo na tri faze: prikupljanje podataka, interpretacija i reprezentacija znanja. Premda te tri cjeline izgledaju potpuno odvojene one su zapravo višestruko isprepletene. Dovoljno je samo zapitati se kako smo odlučili odrediti podatke koje prikupljamo pa da se odmah nađemo u problemu ovisnosti podatka od teorije (interpretacije). U znanstvenim istraživanjima reprezentacija znanja najčešće je tek naknadna, suplementarna, konstrukcija žanrovski točno određena kao znanstveno pisanje, te time podređena prikupljanju i interpretaciji. U ovom ću izlaganju pokušati pokazati kako je umjetničkom istraživanju, upravo nasuprot znanstvenom, reprezentacija u centru interesa. Time umjetničko istraživanje rezultira novim reprezentacijama svijeta koje posredno imaju utjecaj kako na prikupljanje podataka tako i na interpretaciju.

<<<

red. prof. dr. sc. Saša Radojčić

Odsek za teoriju

Fakultet likovnih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

Akademsko pisanje i umjetnička disertacija

U saopštenju se iznose pretpostavke i sadržaj kursa iz akademskog pisanja na umetničkim doktorskim studijama na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu. Prilikom projektovanja kursa, osnovno pitanje koje se postavljalo bilo je: šta treba da zna onaj ko želi da napiše jedan naučni tekst? – odnosno, konkretnije, šta treba da zna student doktorskih umetničkih studija kako bi napisao svoju disertaciju? Obim tog „znanja“ se ne poklapa sa poznavanjem punog obima metoda naučnog istraživanja, već su to znanja srodna onima kojima mora ovladati onaj ko se bavi humanistikom ili hermeneutikom, gde je predmet istraživanja neka forma opredmećene čovekove duhovnosti. I tu, naposljetku, treba da bude reči o znanju tehničkog karaktera, a ne o teoriji o načelima tog znanja. Kurs je projektovan na 12 radnih nedelja, a pored obrade pojedinih tema, predviđena je i analiza primera – između ostalog, primera naslova i podnaslova, sažetaka, liste ključnih reči, strukture teksta itd. Od studenta se očekuje da tokom trajanja kursa radi funkcionalno povezane domaće zadatke. Konačni ispitni zadatak sastoji se u pisanju prikaza knjige teorijskog karaktera o umetnosti, u obimu do pola štamparskog tabaka (8 standardnih stranica). Poželjan rezultat je prikaz koji je, po proceni nastavnika, dovoljno dobar za objavljivanje, pri čemu neki to ostvaruju već sa prvom, a neki sa drugom, trećom ili n-tom verzijom teksta. Optimalni rezultat koji student ostvaruje po završetku kursa jeste prikaz objavljen u nekom časopisu.

<<<

red. prof. dr. sc. Nikola Šuica

Odsek za teoriju

Fakultet likovnih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

Suverena umetnička pozicija – modeli za bilans

Strukturni pogled na građu akreditovanog dvosemestralnog predmeta „Poetike i teorije moderne i savremene umetnosti“ na drugoj godini doktorskog umetničkog istraživanja, otkriva pravce za debatno sabiranje individualnog stvaralačkog iskustva. Usmerenja predmeta objedinjuju kulturološko, društveno i medijsko okrilje. Studije savremenih umetničkih slučajeva, ali i iz ranijih razdoblja i raznolikih podneblja, otvaraju izrađivačke procese ili fenomene posledica stvaranja umetnosti i sudelovanja u kulturi, fokusirane na iskustvene granice i procesualne iskorake. Preispituju se i demonstriraju ne samo galerijsko-muzejski rezultati prezentacije u promenama 21. veka, već i zatamljeni potencijali stvaralačke usredsređenosti i snage u lokalnim kulturama i njihovim domašajima. Objedinjeni su svi vizuelni mediji i tehnološke promene, ali i njihovi konteksti i uzročnosti. U okviru predmeta kurs određuje i fenomene potisnutosti, zaborava i neophodnih teorijskih redefinisanja nasleđa modernizma u okrilju novih metodoloških razrada.

<<<

doc. art. Marko Tadić

Slikarski odsjek

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Evidence Sculptures

Prezentacija radova Nikite Kadana u kontekstu trenutnih ratnih zbivanja u
Ukrajini.

Mogućnosti umjetničkog istraživanja u ratnom vihoru istočne Europe.

<<<

red. prof. dr. um. Zoran Todorović

Odsek novih medija

Fakultet likovnih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

Doctor of Art/ Iza veština Nekoliko primera izvedenih doktorskih umetničkih projekata

Doktorski rad se realizuje kao istraživački projekat, koji najpre podrazumeva istraživanje uslovljenosti sopstvene realizacije. To dakle podrazumeva shvatanje sopstvenog problema i njegovo postavljanje u određeni kontekst koji doktorski umetnički projekat opisuje ali takođe i evocira. Sagledavanjem diskurzivnih procedura koje uslovljavaju naše shvatanje umetnosti uspostavlja se veza sa mnogobrojnim vanumetničkim postupcima, praksama i metodama koje polje rada određuju kao hibridno, procesualno, interdisciplinarno itd. Moglo bi se reći da umetničko istraživanje koje je u fokusu umetničkih doktorata funkcioniše u relaciji umetničkog procesa i artikulacije određenog umetničkog gledišta. Pronalaženje i razumevanje ovih pozicija unutar sopstvene produkcije umetnika računa na izvesnu unutrašnju distancu koja je njena refleksija, ali je kao njen deo i mehanizam promene te prakse, odnosno mehanizam koji pomera njene granice. Naravno, pitanje je da li ova vrsta refleksije ima univerzalni karakter i da li je reč o nekom opšte primenljivom znanju kao što je naučno.

Umetničko istraživanje je široka i fluidna kategorija koja u praksi poprima različita značenja. Medjutim, formirane su doktorske studije umetnosti koje su se u našem i ne samo našem slučaju realizovale u kontekstu Bolonjske deklaracije, Salcburških uputstava i sl. Takve studije preferiraju jedan specifičan odnos umetnosti i nauke gde se umetnički doktorati mogu sertifikovati i kao naučni radovi. U slučaju naše škole, to ne samo da nije praksa, nego se u ovom trenutku infrastrukturno ne može ni izvesti. U tom smislu, ja ću ponuditi jedan kraći pregled, verujem, uspešnih primera realizovanih doktorata koji umetničko istraživanje razumeju kao singularno iskustvo i događaj, ali se kao takvi preporučuju opštoj pažnji, računajući da mogu svakoga dodirnuti.

<<<

van.prof. dr. um. Svetlana Volic

Odsek za slikarstvo

Fakultet likovnih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

UMETNIK-istraživač, UMETNIK-teoretičar, UMETNIK-kritičar

Rad se bavi značenjem pojma umetničko istraživanje, procesima i metodama umetničko-istraživačkog rada, kao i odnosom između praktičnog i pisanog dela doktorskog umetničkog projekta. Ispituje sličnosti i razlike između naučnog i umetničkog istraživanja, odnosno naučno-teorijskog i umetničko-teorijskog teksta/diskursa. Iako je u svojoj osnovi umetničko istraživanje zasnovano na praksi, gde je cilj tog istraživanja stvaranje umetničkog dela, ono je veoma široka kategorija koja slobodno koristi različite metode istraživanja, odnosno hibridno artikuliše, generiše i u umetničko delo integriše znanja iz najrazličitijih oblasti umetnosti i nauke. Umetničko istraživanje je često interdisciplinarno (istovremeno i umetničko i naučno) pa možemo postaviti pitanje da li se radi o novoj disciplini, ili je, usled jačanja teorijskih/diskurzivnih praksi savremene umetnosti, tek sada došao trenutak da se ona definiše i adekvatno vrednuje. Umetnost nije egzaktna nauka koja nudi logičko razumevanje sveta, ali jeste autentični oblik promišljanja sveta i kao takva zaslužuje specifičnu poziciju i prihvatanje bez podvrgavanja normama naučnog istraživanja. Pored umetničkog istraživanja i prezentacije praktičnog dela, doktorski umetnički projekat podrazumeva i pisani rad u formi umetničko-teorijskog iskaza, koji u načelu omogućava racionalizaciju i verbalizaciju umetničkog iskustva (drugačiju komunikaciju i afirmaciju umetničke prakse, koja omogućava njeno proširivanje sa intuitivnog, imaginativnog, čulnog i osećajnog u umetnosti ka polju svesnog, kritičkog i diskurzivnog). Rad će analizirati pozicije subjekta/objekta, onoga koji piše o umetnosti iz svoje umetnosti o svojoj umetnosti), kao i razmatrati načine na koji taj tekst daje prilog teoriji umetnika, u kojoj umetnost polazeći od sebe same stvara primerenu teorijsku artikulaciju.

<<<

izv. prof. dr. sc. Josip Zanki

Katedra za teorijske predmete

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Protokol o dogodovštinama: performativne istraživačke i edukativne metode i strategije

Umjetničko istraživački projekt Protokol o dogodovštinama prezentiran je u formatima izložbe i radionice 4. i 5. lipnja 2022. u Etno parku Gradskog muzeja Križevci. U projektu su sudjelovali studenti i studentice Akademije likovnih umjetnosti Laura Stojkoski, Mirta Vulelija, Marko Domazet, Lea Plaščar, Ante Šabić, Kristijan Popović, Antun Sekulić, Lana Zubović, Marta Dijak, Marta Katavić i Magdalena Biškup, Dorian Pacak, Ante Dujmović, Jan Čamber, Dorotea Kovačić; polaznici i suradnici kolegija Antropologija umjetnosti u javnom prostoru nositelja izv. prof. dr. sc. Josipa Zankija. Projekt je koristio skupni medij dokumentarne fikcije i temeljio se na novonastaloj (fiktivnoj) etnografskoj građi. Ista je nastala na osnovu ponovnog čitanja Križevačkih štatuta, odnosno fiktivnih dogodovština u kući (hiži) u selu Lipnica nedaleko Gornjeg Dragonošca u kojoj se sastala vesela družina (pajdaši i pajdašice odnosno studenti i studentice) i iza sebe ostavila materijalne artefakte, ali i pisanu građu, snimke i fotografije. Materijalni artefakti (dijelovi fiktivne građe) postavljeni su unutar stvarne Etnografske zbirke Gradskog muzeja Križevci i unutar Etno parka. Fiktivna građa fiktivnih dogodovština oblikovana je u medijima primijenjenih umjetnosti, kiparstva, slikarstva, grafike, videa i fotografije s jednim jedinim ciljem; oblikovanja etnografskog objekta/građe kao oblika istraživačkog i kolonijalnog fetišizma u kojem se zrcali odnos između umjetnika/etnografa i suprotstavljenog Drugog. U ovom će se izlaganju analizirati odnos između performativnih, istraživačkih i edukativnih metoda i strategija u projektu; retematizirati pozicija studenta i mentora istraživanja; kritički promišljati umjetničku društvenu praksu; preispitati muzealizaciju hrvatskog sela i takozvanog tradicijskog nasljeđa unutar postkolonijalnog diskursa.

<<<

POPIS SUDIONIKA

red. prof. dr. um. Radoš Antonijević, Dekan
Odsek za vajarstvo, Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
dekanat@flu.bg.ac.rs / radosantonijevic@gmail.com

red. prof. Tanja Dabo
Grafički odsjek, Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
tanjadabo2018@gmail.com

izv. prof. dr. sc. Ivana Keser Battista
OZAFIN, Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
keserxivana@gmail.com

red. prof. dr. sc. Aleksandra Kučeković, Prodekanica za nastavu
Odsek za teoriju, Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
aleksandra.kucekovic@flu.bg.ac.rs / akucekovic@gmail.com

red. prof. dr. um. Olivera Parlić Karajanković
Odsek za vajarstvo, Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
oliveraparlic@gmail.com

Prof. dr.sc. Tomislav Pletenac
Katedra za teorijske predmete, Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
tpletenac@me.com

red. prof. dr. sc. Saša Radojčić
Odsek za teoriju, Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
sasa.radojcic@flu.bg.ac.rs

red. prof. dr. sc. Nikola Šuica
Odsek za teoriju, Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
nikola.suica@gmail.com

doc. Marko Tadić
Slikarski odsjek Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
markotadik@gmail.com

red. prof. dr. um. Zoran Todorović
Odsek novih medija, Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
ztodorovic0@gmail.com

van.prof. dr. um. Svetlana Volic
Odsek za slikarstvo, Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
volicsvetlana@gmail.com

izv. prof. dr.sc. Josip Zanki
Katedra za teorijske predmete, Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
zankijosip@gmail.com

IMPRESSUM

Knjiga sažetaka

*Međunarodni znanstveno-umjetnički skup
(Ne)sporazumi - Doktorski umjetnički projekt
Zagreb, 25. i 26. studenog 2022.*

*Izdavač
Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti
Ilica 85, HR-10000 Zagreb*

*Za izdavača
Tomislav Buntak*

*Urednici
dr. sc. Maja Bosnar
dr. sc. Tomislav Pletenac*

*Dizajn i grafička obrada
mr. art. Maja Rožman*

University of Zagreb
Academy of Fine Arts

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti

УНИВЕРЗИТЕТ
УМЕТНОСТИ
У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ
ЛИКОВНИХ
УМЕТНОСТИ